

Meddelelse fra Terminologicalcentralen

Udvalget for textilterminologi

(PROPOSED TERMINOLOGY FOR FLAX)

Textilfabrikantforeningen har i samarbejde med Danmarks tekstiltekniske Forening samt Terminologicalcentralen nedsat et terminologiudvalg med den opgave at bringe orden i den sprogforvirring, der gør sig gældende på mangfoldige områder inden for textilterminologien, og som bl. a. vil have betydning på områderne kvalitetsmærkning, toldnomenklatur etc.

Udvalget har udarbejdet efterfølgende *Forslag 5**, der hermed offentliggøres til kritik. Forslaget er mangfoldiggjort og tilsendt enkelte institutioner og virksomheder og kan af interesserede rekvireres hos Terminologicalcentralen, Danmarks tekniske Bibliotek, Øster Voldgade 10, København K., så længe oplag haves. Bemærkninger til forslaget modtages samme sted inden 1. januar 1955.

Udvalgets sammensætning er følgende:

Fra Textilfabrikantforeningen:

Fabrikant, civilingeniør Rich. Jensen Spalk (formand),
Hans Jensens Eftf., Ikast.
Direktør Erik Gravesen,
A/S Valby Strømpfabrik, Trekronergade 147, Valby.
Direktør Ejnar Pedersen,
And/S Kolding Hørfabrik, Kolding.
Fabrikant Sv. Aage Barding,
A/S Johs. Barding, Raadmandsgade 11, N.

Civilingeniør Johan Blou,
Textilfabrikken v/ Joh. Pedersen, Helsingør.
Fabrikant, textilingeniør Aage H. Klem,
A/S Klem & Krüger, Emdrupvej 26, Ø.
Direktør, textilingeniør Erik de la Porte,
Dansk Silkeindustri, Uplandsgade 54, S.

Fra Danmarks tekstiltekniske Forening:

Fabrikant, civilingeniør Holger Johansen,
A/S Holger Johansen, Finsensvej 80, F.
Direktør, textilingeniør Børge K. Hansen,
A/S Hørsholm Klædefabrik, Hørsholm.
Afdelingschef, civilingeniør Benjamin B. Korzen,
Magasin du Nord, Kgs. Nytorv, K.
Forstander, civilingeniør Jørgen Mackeprang,
Danmarks Textilfagskole, Stokhusgade 5, K.
Forstander, civilingeniør Morten Tvede,
Den danske Farverfagskole, Bülowvej 34, V.
Afdelingschef, civilingeniør Erling Franck,
Dansk Textilforskningsinstitut, Sølvgade 83, K.
Kontorchef Poul Sterm,
Textilfabrikantforeningen, Vester Farimagsgade 20, V.

Fra Terminologicalcentralen:

Direktør, civilingeniør H. E. Glahn,
Dansk Standardiseringsråd, Vesterbrogade 1, V.
Overbibliotekar Arne J. Møller,
Danmarks tekniske Bibliotek, Øster Voldgade 10, K.
Ordbogsredaktør, cand. mag. Jørgen Glahder,
Kocksvej 25, V.
Som sekretær for udvalget fungerer sekretær, mag. art.
Ellen Olsen Madsen.

Forslag 5.

FORSLAG TIL TERMINOLOGI VEDRØRENDE HØR

Hørplante, en (hør,plandə) flertal -er (muligvis beslægtet med hår),

no.: linplante, sv.: linplanta, fr.: plante (f) de lin (m), eng.: flax plant, ty.: Flachspflanze (f), holl.: vlasplant (f).

Urten Linum usitatissimum L.

Oliehør, en (oliə,hør) flertal mangler, også kaldet frøhør,

no. og sv.: oljelin, fr.: lin (m) oléagineux, eng.: linseed flax, ty.: Öllein (m), Samenlein (m), holl.: olievlas (n).

Hør dyrket med det formål at udvinde olie af frøene.

Spindhør, en (sben,hør) flertal mangler,

no.: trådlin, sv. spånadslin, fr.: lin (m) à fibres (f pl), eng.: fibre flax, ty.: Faserlein (m), holl.: vezelvas (n).

Hør dyrket med det formål at udvinde spindemateriale af strået.

Råhør, en (rå,hør) flertal mangler (oversat fra ty.: Rohflachs (m)),

fr.: lin (m) brut, eng.: undeseeded flax, ty.: Rohflachs (m), holl.: ruwvas (n).

Tørt hørrå med frøkapslerne på.

NB. Normalt vil man ved betegnelsen råhør forstå en urødet hørr. Hvis en eller anden grad af markrødning har fundet sted, angives dette, f. eks.: anrødet råhør, markrødet råhør el. l.

Hørstrå, et (hør,sdrå') flertal det samme,

no. og sv.: linhalm, fr.: paille (f) de lin (m), eng.: deseeded flax straw, ty.: Strohflachs (m), holl.: strovas (n).

Tørre hørrængler uden frøkapsler.

Spildstrå, et (sbil,sdrå') flertal det samme,

no.: spildhalm, sv.: spillhalm, fr.: paille (f) perdue, eng.: waste flax straw, ty.: Wirstroh (n), holl.: afvalstengels (m pl).

Mangelfuldt udviklet strå og strå, som udskilles under frøafrivningen.

Hørtave, en (hør,tavə) flertal -r (af nordisk tåg = slyngplante),

no.: linfiber, sv.: lintåga, fr.: filasse (f) de lin, eng.: flax fibre bundle, ty.: Flachsfaserbündel (n), holl.: vlasvezel (f).

Uforgrenet baststreng, som er opbygget af langsløbende fibre, og som gennemløber en større eller mindre del af hørrået.

*) Forslag 1 vedr. kemofibre etc. er godkendt, se Tidsskr. f. Textilteknik 10 (1952) s. 141. Forslag 2 vedr. silke, forslag 3 vedr. uld og forslag 4 vedr. bomuld er ligeledes godkendte, se T. f. T. 12 (1954) s. 78—80 incl.

Hørfiber, en (hør,fi'ber) flertal -bre (af latin fibra = trævl),
no.: linfiber, sv.: linfiber, fr.: fibre (f) de lin (m), eng.: ultimate flax fibre, ty.: Flachsfaser (f), holl.: vlasvezelcel (f).
Mindste anatomiske enhed i hørtaven.

Skættehør, en (lsgæde,hør) flertal mangler, også kaldet *langhør* eller *langtave*,
no.: skaklin, sv.: langtåga, fr.: lin (m) long, lin teillé, eng.: long line fibre, scutched flax, ty.: Langfaser (f), Schwungflachs (m), holl.: vlaslint (n), (flamsk: gezwingeld vlas, langvezelvas (n)).
Lange, ordnede hørtaver, udvundet ved skætning af hørstrå.

Blår, en (blå'r) flertal mangler,
no.: stry, sv.: blånor (pl), fr.: étoupes (f pl), eng.: tow, ty.: Werg (n), holl.: lokken (f pl) (flamsk: klodden el. krotten).
Fællesbetegnelse for ordnede taver udskilt ved forskellige beredninger af hørmaterialer.
NB. Betegnelsen blå kan også anvendes om andre materialer, f. eks. hampeblår.

Langblår, en (lang,blå'r) flertal mangler,
fr.: lin (m) brisé, eng.: broken flax, ty.: Reissflachs (m), holl.: breekvlas (n).
Lange, uredte taver udvundet ved beredning af spildstrå, eller udskilt ved afretning af skættehørbundterne.

Skættefald, et (lsgæde,fald') flertal mangler (afledt af skage = ryste),
no.: skakfald, sv.: skäktfall, fr.: déchets (m pl), eng.: waste, scutching rug, ty.: Abfälle (f pl), holl.: zwingelafval (m).
Blanding af taver og skæver (s.d.), som udskilles ved skætning af hørstrå.

Skætteblår, en (lsgæde,blå'r) flertal mangler,
no.: stry, sv.: blånor (pl), fr.: étoupes (f pl), eng.: tow, ty.: Schwingwerg (n), holl.: lokken (f pl) (flamsk: klodden el. krotten).
Korte, uordnede taver, som udvindes af skættefaldet ved frarystning af skæverne (s.d.).

Skæver, flertal af skæve (lsgævør) (fra middeltysk schebe, egentlig det afskårne),
no.: skjæver (sjældent), sv.: skåvor, fr.: chènevottes (f pl), eng.: shives, ty.: Schäben (f pl), holl.: scheven (f pl) (flamsk: lemen (n pl)).
Itubrudte, forveddede dele af strået, som udskilles under udvinding af hørtaverne.

Heglelør, en (haile,hør) flertal mangler,
no.: heklet lin, sv.: häcklat lin, fr.: filasse (f) de lin (m) peigné, eng.: hackled flax, ty.: Hechelflachs (m), holl.: gehekeld vlas, hekelvlas (n).
Lange, ordnede taver udvundet ved hegling af skættehør.

Hegleblår, en (haile,blå'r) flertal mangler,
no.: stry fra hekling, sv.: häckelblånor, fr.: étoupes (f pl) de peignage, eng.: machine tow, ty.: Hechelwerg (n), holl.: gehekeld werk, hekelwerk (n).
Korte, uordnede taver, som udskilles under hegling af skættehør.

Cottonin, en (kåto'ni'n) flertal mangler (af cotton = bomuld),
no.: kottonin, sv.: cottonin, fr.: ?
eng.: cottonized bast fibre, ty.: Flockenbast (m), holl.: vlokbastvezel (f).
Kortstabelt spindemateriale fremstillet af basttaver ved behandling med kemikalier og eventuel mekanisk sønderdeling.

Lingarn, et (lin,gar'n) flertal -er, også kaldet *langhørgarn* eller *heglehørgarn*,
no.: lingarn, sv.: lingarn, fr.: fil (m) de lin long brin (90—100% hør), pur fil de lin long brin (100% hør), eng.: linen yarn, flax line yarn, ty.: Flachsgarn (n), Leinengarn (n), holl.: vlasgaren (n),
Garn, fremstillet af heglehør

Blårgarn, et (blår,gar'n) flertal -er,
no.: strygarn, sv.: blångarn, fr.: fil (m) d'étope, eng.: tow yarn, ty.: Werggarn (n), holl.: werkga-ren (n).
Garn, fremstillet af skætteblår eller hegleblår (hegleblårgarn).

Hørgarn er fællesbetegnelse for lingarn og blårgarn.

Hørtråd, en (hør,trä'ð) flertal -e (også kaldet *tvundet hørgarn*),
no.: linsygarn, sv.: lintråd, linsygarn, fr.: fil (m) de lin à coudre, fil de lin retors, eng.: linen sewing thread, linen twine, ty.: Leinenzwirn (m), Leinnäh-faden (m), holl.: linnen naaidraad (m), linnen garen draad (m).
Garn, fremstillet ved tvinding af hørgarner.

Hellinned, et (he-lenəð) flertal -er,
no.: helleret, sv.: hellinne, fr.: toile (f) de lin (90—100% hør), (toile de) pur lin (100% hør), eng.: all-linen, ty.: Reinleinen (n) (100% hør, dog ved specielle undtagelser ned til 80% hør), holl.: hellinnen (n), zuiver vlaslinnen.
Vævet vare, fremstillet af hørgarn, eventuelt indeholdende højst 15% effektgarner af andre fibre.

Halvlinned, et (hal-lenəð) flertal -er,
no.: halvleret, sv.: halvlinne, fr.: (toile de lin) métis (adj.) (kæde=bomuld, skud=100% hør), eng.: linen mixture, union, ty.: Halbleinen (n) (enten skal 30% af vægten bestå af hør, eller også skal enten kæde eller skud være af hør), holl.: halflinnen (n).
Vævet vare indeholdende mindst 45% hørgarn.

Hørvarer fællesbetegnelse for hellinnede og halvlin-nede varer.

Kommentar til emnet.

H Ø R

Den dyrkede hør (*Linum usitatissimum* L.) er en eenårig plante med en opret, lige stængel og en spin-
kel, men ret dybtgående pælerod. Stængelen, som er besat med lancetformede, siddende blade, forgrener sig stærkere eller svagere i topenden. Hver gren bærer en kapsel (frøhus), hvori normalt findes 10 blanke, brune, flade frø af en tusindkornsvægt på 3—10 g.

Den dyrkede hør falder i to hovedtyper: 1) *oliehør* eller *frøhør*, som først og fremmest dyrkes for frø-